

abiectione hanc voluit. quia in vitro
quia hanc suam gloriam querunt

Capitulum
lxxviii.

Dabitur utrum mulie-
res peccent moraliter in
supfluo ornatu secundum
thomam ubi supra. Circa ornatum mu-
lierum sunt eadem attendenda
que supra communitate dicta sunt
circa exteriorum cultum videlicet quia
quia prima et duo ultima et insup
quod dicit aliud speciale scilicet quia mu-
liebris cultus viros ad lasciviam
prouocat secundum illud psalmi .vij.
Ecce mulier occurrit illi orna-
tum metrico preparam ad capi-
endas animas. potest tamen mulier
licite operam dare ad hoc ut vi-
ro suo placeat ne per eius contemp-
tum in adulterium labatur. unde
in .i. corinthios .vij. Mulier que nupta
est cogitat que mundi sunt quomodo
placeat viro. Et ideo si mulier
coniugata ad hoc se ornent ut vi-
ro suo placeat potest hoc facere abs-
que peccato. unde in .i. thimotheum .ij. dicit
apostolus Mulieres in habitu or-
nato cum reuerentia et sobrietate or-
nantes se non in tortis criminibus
nec auro nec margaritis aut ve-
ste pretiosa per quod datur intel-
ligi quod sobrius et moderatus or-
natus non prohibetur mulieribus
sed supfluus et inuerecundus et
impudicus. Ille autem mulieres qui
viros non habent nec volunt ha-

tere et sunt in statu non habendi
non possunt absque peccato appete-
re placere virorum aspectibus
ad concupiscendum. quia hoc est
dare eis incertum peccandi. Et si
quedam hac intentione se ornent
ut alios prouocent ad concupis-
cenciam moraliter peccant. Si
autem ex quadam leuitate vel ex
vanitate propter quadam iactan-
tiam non semper est morale pecca-
tum sed quandoque veniale. Et eadem
ratio est quantum ad hoc de viris.
Et licet mulieres caput nudan-
tes a peccato possint excusari qua-
do hoc non fit ex aliqua vanita-
te sed propter terre consuetudinem
tamen consuetudo talis non est lau-
dabilis. hoc thomam. **S**ed quid
de religiosis. Respondit vltimus li-
vi. tractatus .ij. c. x. preciosa vestitum
vel ortus tunc est morale pecca-
tum cum est contra professionem
alicuius. Sicut cum aliquae monia-
les professe paupertatem et seculi
abrenuntiationem ornant se ad
modum theatrarum mulierum
vel etiam monachi abiecto habi-
tu religionis sue. deferunt habi-
tum clericorum secularium. vel
hoc procedit ex superbia dan-
biliter vel ordinat ad prouocan-
dum alios ad concupiscenciam
illicitas. inexcusabiles autem sunt
mulieres cum a viris prohibentur
nihilominus immoderate se or-
nant. patet enim quod tunc fati-

ex superbia vel ex libidine peccā
 aut oim habētū inciramētū li
 bidinis ex tali oītu redūdāt
 in talē personā p agguacōem
 culpe hęc vtricus. **S**ed quō
 tenebit se vxor ppter maritum
 suū se ornās ne peccet: alijs oc
 casio ruine existēdo. **S**e. durās
 in. iij. di. xxx vii. nō solū peccat
 quī dat alijs directe occasiōē
 peccādi sed etiam quī scienter
 a absq; iusta necessitate ppo
 nit alicui materiā vñ sumit oc
 casionē peccādi. maxie qñ cre
 dit eū dispositum esse ad tale
 peccm vrbī gta. si mulier cre
 dit aliquē male dispositū ad
 occupandō eā si scienter a abs
 q; necessitate iusta vel debita
 utilitate presentet se ei peccat.
 vnicuiq; enī deus mādauit de
 proximo suo nō aut displicet
 satis alicui dānacō proximi q
 scienter pponit ei materiā vñ
 de sumit occasiōem peccādi.
Sed nunqđ est mōle peccatū
 vris induere muliebria
 vestimenta a ecōuerso mulie
 bz induere vestimētum virile.
Se. alexād vbi sup. virū indui
 muliebri veste a mulierē veste
 virili i se malū est. eo q vtriq;
 sexū diuisa indumēta dedit na
 tura ut dicitur deu. xxiij. in glō.
 sup illud non induetur. tñ ex
 cusatur a peccō cū aliquis hoc
 facit causa nccitatis ut si quis

q̄refertur ad mortē a ut occul
 taretur vestimētū accipet mu
 liebre vel cum mulier ut fuet
 corpis castitatē veste viri idu
 itur. Sicut legitur de btā ma
 rina a beata eugemia. Cū aut
 hoc fit ex osuetudine ut possit
 licentius libidine suā implere
 vir cū mulieib; a mulier cū vi
 ris. sicut aliqñ factū est. vel cū
 hoc fit ut alijs hoc vidētes ad li
 bidie; prouocētur mōle pec
 catū est hec alexā. Cōcordat
 thō. vbi prius dic. culty extei
 or optere debet cō dicōmī per
 sone scōm omunē osuetudinē.
 a ideo de se vicōsum est q mu
 lier vtatur veste virili vel ecō
 uerso. **S**pxaliter aut hoc pro
 hibetur in lege deu. xxiij. qd gē
 tiles tali mutacōe habit9 vte
 bantur ad ydolatrie supsticō
 nem. pōt tñ hoc qñq; fieri sine
 peccō ppter aliquam necessita
 tem. vel cā occultādī ab hosti
 bus. vel ppter defectū alterius
 vestimēti. vel ppter aliqđ aliud
 huiusmōi hęc thō. **S**ed qđ
 de mulierib; se colorātibus vel
 alia figmēta ad apparētē pul
 chritudinē adhibētibus. **S**e.
 Ciprianus li. de habitu virgi
 nū. nō virgines tñ aut viduas
 sed etiā nuptas puto etiā oēs
 feminas omino esse admonē
 das q opus dei a facturā ei9
 a plasma adulterae nullo mō

debeant adhibito flauo colore
 vel nigro puluere. vel rubro. a
 quolibet lineameta natua cor
 rumpente medicamine. man? deo
 inferunt qn illud quod ille for
 uit reforme contendit Impug
 naco ista diuini opis est pua
 ricaco a vitatis. deu vide no
 poteis cum oculi tibi non sint
 quos de? fecit sed quos dyabo
 lus ifecit. de inimico tuo tepta
 cu illo pariter arfura. vbi tho.
 dicit fucaco de qua loqtur. Ci
 prianus est quedam spes fictois
 que no potest esse sine peccato.
 que etia ut no dubitat aug? i
 epla ad possidonium Ipi s mai
 tis nolentib; decipi displicet. no
 tamen semp talis fucaco e pec
 catum morle sed solu quando
 fit ppter lasciuam vel in' dei co
 teptu de qb? casib; loqtur Ci
 prianus. Sciendu tn q aliud e
 fingere pulchritudine no ha
 bita. a aliud est occultare tur
 pitudinē ex aliqua causa pro
 ueniente puta egritudine vel ali
 quo huiusmoi. hoc enim est li
 citu. qz scdm aplm. i. cor. xij.
 Que putamus ignobiliora me
 bra esse corporis hñs honorem
 habundantiorē circumdamus
 f **Q**ueitur vtz artifices oimē
 torum supfluoꝝ p̄fatorum fa
 ctōꝝ peccēt morliter Rndit
 thō. ibidē. Si qua ē ars ad
 faciendum opera aliqua quib;

hoies vti no possunt absq; pec
 cato p dñs artifices talia facie
 do peccarēt utputa p̄tētes di
 recte alijs occasione peccandi
 puta si quis fabricaret ydola
 vel aliq; ad cultu ydolatre per
 tinentia Si q; vtro ars sit cuius
 operibus possunt hoies bn vel
 male vti sicut gladij. sagitte. et
 alia huiusmoi. vsq; talium artium
 no est peccatu q; hęc artes sole
 sunt dicēde scdm crisost. super
 math. Si tamē operibus ali
 cuius artis ut pluries aliqui ma
 le vterentur quauis de se non
 sint illicite. Sūt tamen ppter
 offitium p̄ncipis a ciuitate ex
 stirpāde scdm documeta pla
 tonis Quia ergo mulieres lic
 te se pnt ornare velut conser
 uent decetiam sui status vel ali
 quid etiam supaddere ut pla
 ceant viris. cōsequēs est q; ar
 tifices talium ornamentozum
 no peccāt in vsu talis artis nisi
 forte inueniendo aliqua super
 flua q; curiosa. vnde crisost. di
 cit sup math. q; ab arte calceo
 rū a textozū multa abscondere
 oportet. etei ad luxuriā deduxe
 rūt necessitatē eius corrupētes
 artem. male arti omiscētes hęc
 thō. Alexander vbi supra dicit
 Qui viris faciūt idumenta mu
 liebria a mulieib; viriba ut se
 inuicē magis excitent ad luxu
 riā a ut licētis possint explere

libidinē tales artifices peccāt
mōlter. de talibus loquitur
Crisos. cū inq̄t **Viros** i mulie
rū for̄s deducāt ⁊ mollescere
fatiāt p calciamēta lasciuie cū
supfluis ⁊ nociuis eas arceri
statuim⁹. ⁊ loq̄tur de arte tex
toria qua fiūt wstīmēta uiris.
⁊ arte sutoia qua fiūt eis calci
amēta muliebria. hxc alexand.

S; nunq̄d si artifex req̄ra
tur ⁊ petatur ut sibi fatiat ve
stem vane dispositiōis curiosā
vel vanā nouitez inuentā ⁊ sic
de domibus ⁊c nunq̄d ppter lu
crū debet facere talia. **Re. mgr**
hxi. de bassia in leura sup gen.
q̄ artifices nō debēt esse talū
wstīū excogitatores ⁊ a forti
ozī non talū factores nisi for
te casus spēalis q̄nq̄ aliud ex
poscat. **Racio** est q̄ nullus de
bet aliū ad uaitates prouōze
nec ad supfluos sup̄tus occa
sionare. nec quicq̄ inuare de
bet ut vani hoies suas adinūē
cōes friuolas ⁊ cogitatus no
xios expleāt in opere. hxc ille
Sed nūquid talis in oī orna
menta aliq̄n p cōsuetudinem
sine graui pccō pnt de ferri. **Re**
mgr ioh. de tabaco. li. de osol
theo. in hīs q̄ sunt solū mala
q̄ prohibita. multū excusat
i toto wlm tāto osuetudo ideo
italib; ex vi rōnabilis osuetu
dinis p̄sertim si p̄scripta sit. ē

cōtra ius scriptū multociēs fa
ciēdum. nam ⁊ gratianus ille
gracōse dicit q̄ cōstitutō vten
tū morib; confirmatur q̄ uis
etiam supflua cōment a gesta
re ad cōplacēdū multis sacto
rū auctoitatib; reprobetur tñ
hoc sine excluso racioe osuetu
dinis gestari possunt sine gū
pccō. **Causa** aut̄ quare in tali
b; saltem circumscripto scād a
lo excusare valeat cōsuetudo ē
Quia res que ppter sui noui
tatē ⁊ p consequēs raitatē pma
gmatōez excitāt ⁊ puocāt ad
libidinē. eo sc; q̄ ppter amirai
hoies res huiusmōi magis cō
siderāt ⁊ profūdi⁹ cogitāt. **I**
le quidē res quādo in cōsuetu
dinē ueniūt cessant p magina
cōez excitare ⁊ ad libidiez pro
uōze. eo q̄ tūc cessant q̄dā ra
ra eē ⁊ ammiracione digna et
cogitare cōsideracione pfūda
hec ibi. **¶ Quo** ad ij. p̄ncipa
b
le notandū q̄ superbiā cōtus
dissuad; primo peccatū multi
plex inde oriēs. **Primū** est ma
nis gloria quā rarissime ibi q̄s
deuitat. **Exēplū** de diuute epu
lone in purpura luc. xvi. vnde
gre. in omelia ibidē nemo ve
stimenta p̄cipua nisi ad manē
gloriā querit. **Secūdū** ē tūoz
mētis sup̄ alios. vnde herodes
wste p̄ciosa indut⁹ elatus in
seipso ab angelo necatur actus

xij. Tertium est quod confundunt pauperes talia non habentes. nam sicut per apostolum in I. corinthios xi. Corinthii arguuntur quod per escam suam confundebant non habentes sic per vestimenta fieri potest secundum basilium in regula. Quarto molle et effeminatum efficitur. Exemplum de epulone qui sicut propter superbiam purpura induebatur ad extra ita bisso propter molliam ad intra secundum gloriam. Quintum est rapina vel furtum aut illicitus labor qui a talibus faciliter exercetur ut superflua vestimenta habeant et spoliant pauperes. unde per trus damiani de contemptu mundi. Illa vestis non in merito rapina esse nuncupatur quod duorum vel trium etiam vestium summa coemittitur. Rapina nam procul dubio perit qui vani honoris ardore succensus duarum impensas vestium in unam redigit et proximum suum quem sicut seipsum amare debueat in sua nuditate relinquit. Sextum est scandalum proximi nam qui scandalizaverit unum ex minimis istis qui in me credunt expedit ei ut suspendatur mola asinaia in collo eius et demergatur in profundum maris matth. xviii. Septimum est participatio omnium criminum que alijs eius exemplo faciunt vel ad suam secundum psalmum. Peccatum committetur eum quodammodo sicut vestimentum quo cooperitur.

et sicut zona que semper percingitur. Secundo dissuadet superbiam vestium exempla sanctorum. Primo dei qui nobilissimum spiritum in nobis vestivit carne fragili scilicet illud iob. x. Pelle et carne vestisti me. Secundo deus qui per misericordiam parvitas fecit tunicas pelliceas gen. iii. Item Isaias. xiii. ait: tunicas domine infirmitatem meam et necessitatem meam quod ab hinc signum superbie et glorie mee quod est super caput meum in diebus ostentationis mee et detestor illud quasi panem menstruatum et non portem illud in diebus silentii mei. Item iob. xvi. Saccum osii super cutem meam. Item matth. iii. Ioseph hanes erat vestitus de pilis camelorum. Item scilicet maximum in sermone. beatissima virgo virtutem unam habuit. Item cristus scilicet crisostomum vestimenta abiecta habebat. Item de antiquis patribus dicit apostolus iacob. xi. Circueverunt in melotis in pelibus capris. Item augustinus dixit ut eius carnis legenda fateor de preciosa veste erubescere. Tertio idem dissuadet multiplex superbiorum in vestitu stulticia quarum prima est quod exteriora vilia interioribus nobilissimis preponunt scilicet corpus anime. Secundo quod dei ordinem pervertit a nature quia ancilla scilicet carne preponunt domine idem anime et domine

propria ancille tradunt. Tercio
 quod plus expendunt ut oculos
 aliorum pascant quam proprium ventrem
 Quarto putant quod ex precositate
 te selle a fremi equus id est corpus
 appetitur. Quinto quod omnia bona
 sua volunt habere bona et omnia
 tantum solam animam secundum Augustinum
 tunc
I Quo ad. iij. principa
 le queritur utrum sit virtuosum
 et laudabile deferre vestimenta
 humilia non preciosa vel abiecta
 scilicet secundum Thomam. quod lib. x. q. xiiij.
 Quo ad istud aliter est loquen
 dum de persona publica in digni
 tate aliqua vel in prelatu a osti
 tuta. Aliter de persona privata
 cui nulla cura regiminis vel pre
 lationis est ommissa. In persona ei
 publica duo considerantur scilicet sta
 tus dignitatis et proprie persone
 odicio. Circa que duo ita se de
 bet habere ne dignitatis auctori
 tas veniat in contemptum et ne
 ipse in superbia efferatur. utrum
 quod igitur ei potest esse laudabile et
 quod pretiosis utatur ad reveren
 tiam auctoritatis inducendam.
 et quod vilibus utatur ratione proprie
 humilitatis. Sic dicitur. ne quod
 ad auctoritatem conservandam
 fuerit in superbia degenerent. et
 ne dum nimis suatur humilitas.
 regendi frangatur auctoritas
 sicut dicitur Augustinus. hinc Thomam. Ex quo
 sequitur quod virtuosum et laudabi
 le sit in persona publica si proprie

infirmitatis intuitu vestimenta
 deferat humilia. unde in laude beati
 martini episcopi dicitur. quod post suscep
 tum episcopatum eadem in eius vesti
 bus mansit vilitas et abiectio
Et de demostene philosopho legitur.
 quod tam diu utebatur toga phi
 losophica quam diu fuit vulgo
 cognitus. Sed vita et eloque
 tia cognitus. ait Malo vne
 rari vitam et sapientiam quam togam. vn
 de tunc omnibus utebatur ve
 stibus. Item grece. i. dyalogo
 de beato equitio abbate dicitur. quod
 tam vilis erat in vestibus atque
 ita despectus. ut si quis illum
 fortasse nesciret. salutatus etiam
 resalutare despicere. unde vix a
 nunquam legitur de sanctis quod au
 ctoritatem suam in regimine ve
 stium precositate exhibuerant
 venerandam. sed potius vestium
 vilitate. mox humilitate et vi
 te sanctitate. ut apostolus de quibus le
 gitur quod fuerunt pannos id est vi
 libus pannis induiti. Et cristum
 pannis mater involuit id est secundum
 Bern. et alb. vilibus. Non inquit
 bern. fit mencio de pellibus aut
 alijs precosis suppellectilibus.
 ut nobis commendet paupertatem
 habitus et indumenti vilitatem
De personis vero privatis quibus
 nulla cura regiminis vel prela
 tionis est ommissa. dicitur secundum Thomam. loco
 preallegato Meritoie et virtuo
 se agunt si portant intuitu proprie

humilitatis et amore contemptus mundi, vestimenta humilia et humilia et viliora quam status propria requirit. **N**ec obstant cavillationes iniquorum qui primo in contrarium arguunt. Attendendum ab his qui in vestimentis ovium veniunt intrinsecus autem sunt lupi rapaces. Ratio secundum thomam quod hoc est pro vilitate vestium quod nunquam lupi vilia induerent nisi christi ovium hae vestimenta essent propria. **S**ecundo dicunt talem habitum deferentes scandalizare. Respondit ieronymus in epistola ad marcellam scandalizat quempiam vestis fulcior scandalizat et iohannes quo inter natos mulierum nullus maior fuit qui angelus dictus dominum quem baptisavit qui camelorum vestitus tegmine zona pellicea cingebatur. **T**ercio dicunt cum in corde virtus lateat nihil officit vestimentum si cor fuerit bonum. Respondit est de hoc supra. **Q**uarto obiciunt augustinus in de doctrina christiana et habetur de xl. c. quisquis quis rebus transeuntibus strictus utitur quod se habet consuetudo eorum cum quibus vivit aut intemperans est aut superstitiosus. Respondit quod gratianus false allegat quod in omnibus correctis originalibus beatus augustinus habetur temperans et non intemperans. **E**t sic thomas et omnes famosi allegant. **Q**uinto arguunt beatus bernardus

tholomeum vestimentum fuisse purpura clauata. Respondit bonaventura licet de perfectione evangelica quod illud in legenda romana non habetur. **E**t si verum est quod dicitur dico quod necessitate ductus hoc fecit quod aliud in regione illa calida vestimentum portabile non invenit. **I**tem non quod dyabolus dixit consimilia verba per ydolum christi etiam vestimentum tunice in consuetudine preciosum fuisse negat expressisse crisostomus super mattheum in opere imperfecto. **Q**antum vero sit meritum talia deferre patet per petrum damianum libro de contemptu mundi dicentem rex minime purpura induitur propter civitatis excidium eo operitur sacco divini furoris motum contriti cordis humilitate placavit. **E**zechias quoque cultu regio decoratus terribiles regis assirorum minas tremefactus audiit. **S**ed mox ut ipse cilitio tectus ad apertam mittere nuntios non erubuit prosequi diem victoriae et optate prosperitatis oraculum reportavit. **E**t ecce angelus domini centum octuaginta quatuor milia assirorum vna nocte percussit. **E**gregius ille prophetarum ysaias ad divinum iussus imperium vestimenta deposuit et trium annorum spacio nudus et discalciatus incessit

Erubescat igitur dicit pe. dam.
humana supbia Ex quo patz
q humilitas vltiu deum pla
cat gratia meretur 7 proximū
edificat. vnde thō. 2. 2. vbi su
p̄ dic. sic. Si vilioribus vlti
b? q̄ ceteri q̄s induatur nō sp
peccat. s; si hoc faciat ppter ma
ceacōez carnis. vel humiliacio
nem spūs: ad virtutem tēpēra
tie per t̄et. hoc aut p̄cipue per
t̄et ad hos q̄ alios vrbō 7 ex
emplo ad pnia; hortatur. hxc
thō. **Capitulū. xix.**

Quarto deō prohibe
tur hic dei tēptacō vñ
de deu. vi. non tēptab
dñm deū tuū. Et idē xp̄us cōi
dyabolū allegauit math. iij.
Ubi p̄mo videndū. qd̄ sic
deū temptat. Sc̄do quot ge
nera huius illud vitū incidat
Tercō de gradib? deū temptā
tium. Quo ad p̄mū sc̄d; thō.
2. 2. q. lxxxvii. p̄ totum. Deū
tēptat qui exp̄imētum fumit
seu explorat ex intencōe racōe
pprie persone p̄ sua vrbā vel
facta de dei potentia. sapia. pie
tate. bōitate. vel volūtate specu
latiōe sine sp̄ali dei inst̄mētū. si
ne iusta necitate vel pia utili
tate 7 sine alijs debitis circum
stācijs. vel q̄ etiā p̄ter intencōez
talia exp̄iendi aliqd̄ loquitur.
petit. vel fac. qd̄ ad n̄l aliud vti
le est nisi ad probādū dei ptā

tem. sapiētiam. volūtatem. vel
bōitatē. vnde sup̄ illo deu. vi.
non temptab dñm deū tuum
dic. glō. deū temptat. qui ha
bēs qd̄ faciat sine racōe cōmit
tit se discrimini vel periculo expe
riens vtz possit liberari a deo
Dicitur primo q̄ exp̄imētum
fumit seu explorat. qz tēptare
est exp̄imētum de aliquo su
mere: nullus aut exp̄imentū
fumit nisi dere ignō vldubia
Ex quo patz q̄ omnis deū tēp
tans deū ignorat. vel dubitat
de aliqua perfectōe dei quod
semp̄ est pccm. Ex quo patz q̄
deū temptare sp̄ est peccatum
Dicitur ex intencōe ad dñam
tēptacōis p̄ter intencionem
Ubi nōndū q̄ duplex ē dī b
temptacō. vna itenta. alia nō
itenta Intenta fit dupliciter.
vno mō exp̄isse. alio mō interp̄
tatiōe. Exp̄isse cū aliquis dicto.
vel facto intendit exp̄imētum
de aliquo sumere Interpretatiōe
vro qñ nō intendit exp̄imen
tū sumere p̄ sua dicta vel facta.
tñ agit vel dicit qd̄ ad nihil ali
ud videtur ordimabile nisi ad
exp̄imētum sumēdum vnde
quasi interpretatiōe deū temptat.
qui a si nō intendat de deo ex
p̄imētum sumere aliquid tñ
petit vel facit ad nihil aliud
utile nisi ad probādū dei ptā
tem. bōitatem 7 filia Dicitur